

Rädda Barnen

TIDÖAVTALET OCH **BARNRÄTTEN** – EN ÖVERSIKTLIG ANALYS

Sammanfattning

Denna översiktliga analys visar att det finns delar i Tidöavtalet som är bra utifrån ett barnrättsperspektiv och till viss del även kommer att stärka barns rättigheter i Sverige. Men, dessa positiva delar väger inte på långa vägar upp de negativa effekter för barn och för barns rättigheter som vi ser i andra förslag. Rädda Barnen är djupt oroade över att regeringen och samarbetspartiet lägger så många förslag som antingen kränker barns rättigheter direkt eller troligen kommer leda till att barns rättigheter kränks i den praktiska tillämpningen av de lagar som ska införas. Det är barn som redan är i de mest utsatta och svåra situationerna som vi befärar kommer att drabbas hårdast av dessa förändringar.

Det är en sak att läsa alla förslag var för sig - då kan vi se att vissa kanske kan balansera på gränsen till att gå ihop med barnets rättigheter, även om vi kan befara att det kan ske kränkningar. När de olika delarna läggs ihop till en helhet kan dock ett oroande mönster skönjas. Då ser vi en stor risk för att barnets rättigheter kommer att inskränkas och även kränkas på flera olika sätt, i synnerhet när dessa förslag ska omsättas i praktisk tillämpning.

Rädda Barnen är särskilt oroade över den skillnad på barn och barn som görs i Tidöavtalet. Även om detta inte är specifikt uttryckt, så är det just det som riskerar att bli konsekvensen. Vi ser en stor skillnad i hur barn kommer att behandlas och få sina rättigheter tillgodosedda utifrån var barnet bor, var barnet eller hans föräldrar är födda och utifrån vilken grund barnet vistas i Sverige. Rädda Barnen vill här påminna om att rättigheterna i barnkonventionen gäller *alla* barn som befinner sig i Sverige, oavsett dess juridiska status (artikel 2).

Rädda Barnen befärar att Tidöavtalet i sin helhet kommer att leda till ökad stigmatisering hos barn med visst ursprung eller som bor i vissa delar av landet. Vi har under de senaste åren mött en ökad öppen rasism och diskriminering i samhället av vissa grupper, där barn redan innan Tidöavtalet har vittnat om vad de möter i skolan, på fritiden och i samhället. Vi är oroade över att detta ska öka än mer. Vi är också oroade över en ökad polarisering och segregation av barn. Detta hör inte hemma i ett demokratiskt samhälle, och vi är djupt oroade över vilka konsekvenser det får för alla barn som växer upp i Sverige idag.

Rädda Barnen noterar också att enda gången samarbetspartierna talar om vikten av att evidensbaserade metoder används är när satsningar på brottsförebyggande insatser tas upp. Rädda Barnen välkomnar givetvis att dessa insatser ska vara evidensbaserade. Däremot anser Rädda Barnen att det är av yttersta vikt att alla insatser, oavsett område och syfte, ska vara evidensbaserade och bygga på forskning och beprövad erfarenhet.

Inledning

Rädda Barnen är en partipolitiskt obunden organisation och Sveriges största oberoende barnrättsorganisation. Vårt uppdrag utgår från FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen), som antogs av FN:s generalförsamling 1989 och som Sverige ratificerade 1990. Sedan 2020 gäller den som svensk lag. Barnkonventionen är en del av FN:s system för mänskliga rättigheter, och barn har även alla andra mänskliga rättigheter som finns i olika konventioner antagna av FN. Detta gäller även för Europakonventionen om mänskliga rättigheter. Även de grundläggande fri- och rättigheter som finns i Sveriges grundlag (regeringsformen 2 kapitlet) gäller barn.

För att mänskliga rättigheter inte bara ska vara fina ord i dokument antagna av FN, utan bli verklighet för alla personer i ett land, krävs politisk vilja och politiska beslut. Att arbeta med mänskliga rättigheter, som Rädda Barnen gör, blir därför politiskt, men aldrig partipolitiskt. Ett viktigt uppdrag för civilsamhällesorganisationer som arbetar med mänskliga rättigheter är att granska hur dessa följs av riksdag, regering, myndigheter, kommuner, regioner och andra aktörer. Utifrån detta uppdrag, och utifrån de rättigheter alla barn i Sverige har enligt barnkonventionen, har Rädda Barnen gjort en översiktlig analys av Tidöavtalet – det avtal mellan Moderaterna, Liberalerna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna som regeringens politik de närmsta fyra åren i mångt och mycket kommer att grunda sig på.

Kort om barnkonventionen

Barnkonventionen ger särskilda rättigheter till barn. Med barn menas alla personer under 18 års ålder (artikel 1). Barn har också alla mänskliga rättigheter som finns i andra konventioner, men barn ansågs behöva särskilda rättigheter utifrån sin särskilda skyddsvärda ställning. Enligt barnkonventionen ska barn både ses som skyddsvärda, där vuxenvärlden måste säkerställa barnets skydd, men också som kompetenta individer, egna rättighetsbärare. Barnkonventionen ger barndomen ett värde i sig. Barnkonventionen samlar såväl politiska och civila rättigheter som ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter i ett och samma instrument. Alla rättigheter är lika mycket värda, odelbara och beroende av varandra.

Enligt artikel 4 i barnkonventionen ska konventionsstaten vidta alla åtgärder för att genomföra rättigheterna i konventionen. Detta kan innebära lagstiftning, men även andra former av åtgärder. När det gäller de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna ska staten till fullo nyttja sina tillgängliga resurser för att säkerställa att rättigheterna tillgodoses. Detta innebär att det ställs högre krav på rika länder, som Sverige är, när det gäller dessa rättigheter än länder med sämre ekonomi. Slutligen ska staten, enligt artikel 4, vidta åtgärder för rättigheternas genomförande inom ramen för det internationella samarbetet.

Enligt artikel 41 i barnkonventionen, och som den har tolkats av FN:s barnrättskommitté, ska inte konventionsstaterna vidta åtgärder som leder till en försämring av barnets rättigheter utifrån hur de ligger till idag.

Även om alla rättigheter är lika mycket värda, har fyra grundprinciper utkristalliserats i barnkonventionen, fyra principer som ska genomsyra allt arbete med och för barn:

- Artikel 2: Rättigheterna gäller alla barn som vistas i en konventionsstat, oberoende av dess juridiska ställning. Inget barn får diskrimineras i tillgång till sina rättigheter utifrån sin eller sina föräldrars ras, hudfärg, kön, språk, religion, politiska eller annan åskådning, nationella, etniska eller sociala ursprung, egendom, funktionsnedsättning, börd eller ställning i övrigt.
- Artikel 3: I alla åtgärder som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa.
- Artikel 6: Barnets rätt till liv, överlevnad och utveckling
- Artikel 12: I alla frågor som berör ett barn, har barnet rätt att få uttrycka sina åsikter. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse utifrån barnets ålder och mognad.

Analys av de olika samarbetsprojekten

Nedan följer en kortfattad analys utifrån vissa delar av Tidöavtalet, som är av särskild relevans för efterlevnaden av barnets rättigheter i Sverige. Det kan finnas andra delar av Tidöavtalet som berör barns rättigheter, men Rädda Barnen har här valt att fokusera på de mest relevanta aspekterna där barnets rättigheter tydligt påverkas.

Många av förslagen i Tidöavtalet är övergripande och utan detaljer. Det är därför svårt att nu göra en heltäckande barnrättslig analys av förslagen. Den kommer att komma i de remissvar Rädda Barnen kommer att lämna in när förslagen behandlas utifrån de beredningskrav som finns.

Hälsa- och sjukvården

Rädda Barnen välkomnar att Tidöavtalet lyfter vikten av att satsa på ungas psykiska hälsa. Vi utgår ifrån att detta också kommer innebära ökade resurser till hela vårdkedjan som behövs för att förebygga, upptäcka och stötta barn och unga med psykisk ohälsa samt att det görs en satsning för att få fler barn- och ungdomspsykologer inom barn- och ungdomspsykiatri.

Rädda Barnen välkomnar även den satsning som utlovas när det gäller anhöriga inom hälso- och sjukvården och att barn ska ha ett särskilt fokus här. Det finns även andra delar av detta avsnitt som kan stärka barnrättsperspektivet i hälso- och sjukvården, beroende på hur det genomförs.

Rädda Barnen är däremot starkt kritiska till förslaget att ta bort ekonomiska särregler för tandvård för asylsökande och vissa personer utan uppehållstillstånd. Eftersom barn inte nämns som undantag, utgår Rädda Barnen från att detta även kommer att gälla för barn. Rädda Barnen vill här återigen påminna om artikel 2 i barnkonventionen som fastställer att alla barn i en konventionsstat ska ha samma rättigheter. Att på detta sätt tydligt diskriminera en eller fler grupper av barn, minska deras möjlighet till tandvård, är i strid med barnkonventionen. Barn

har, enligt barnkonventionen, rätt till bästa möjliga hälsa och tillgång till hälso- och sjukvård (artikel 24). Vi vet hur viktig munhälsan är för barns hela hälsotillstånd. Redan idag, med gratis tandvård för barn, ser vi högre tandhälsa hos barn i socioekonomiskt utsatta områden och att dessa barn mer sällan går till tandläkaren. Det är därför av stor vikt att tandvården fortsätter vara gratis för alla barn i Sverige, oavsett juridisk status.

Klimat och energi

Rädda Barnen har noterat den kritik som riktats mot Tidöavtalet från miljö- och klimatorganisationer. Vi delar deras oro över konsekvenserna av den politik som regeringen hittills aviserat. Den globala klimatkrisen är en av de viktigaste frågorna för barn och unga, såväl i Sverige som globalt. I Rädda Barnens enkät *Ung Röst* (juni 2022), med deltagande från 8000 barn runt om i landet, var miljö- och klimatförändringar den fråga som flest barn ansåg att politiker behöver rikta fokus mot. Det var också tydligt att barn inte anser att politiker gör tillräckligt.

Rädda Barnen vill understryka att miljö- och klimatförändringarna är en barnrättsfråga och en global rättvisefråga. FN:s barnrättskommitté riktar nu fokus mot klimatkrisen, och har även ställt frågor till Sveriges regering om hur den arbetar för att uppnå Parisavtalets mål. Ett av tre barn i världen står inför dubbla hot från klimatrisker och fattigdom. Följderna av klimatkrisen är ofta särskilt allvarliga för de som redan är utsatta för förtryck och diskriminering, vilket innebär att flickor drabbas hårt. Att förebygga och hantera klimatkriser är därmed också en viktig fråga för det globala arbetet för flickors och kvinnors rättigheter.

Kriminalitet

Detta avsnitt har förslag som såväl stärker barns rättigheter, som kränker desamma. Det finns också vissa förslag där det verkar som ambitionen utger sig för att stärka barns rättigheter, men där vi kan se att motsatsen faktiskt kan hända.

När det gäller förslag som stärker barns rättigheter så handlar detta främst om brottsoffrens ställning. Detta är bra – brottsoffer behöver få högre skadestånd, men även andra skyddsåtgärder för att förövaren inte ska kunna fortsätta trakassera barnet eller återupprepa sin brottslighet. Det stärker barnets möjlighet att återhämta sig efter brottet och bygga upp en känsla av trygghet och tillit till samhället, i linje med artikel 39 i barnkonventionen. Även förslag kring fler familjecentraler är något Rädda Barnen länge har lyft och vi välkomnar därför denna satsning.

Däremot ser vi att flera av de förslag som handlar om att stävja kriminalitet, och framförallt gängkriminalitet, riskerar att kränka barns rättigheter, i synnerhet rätten till integritet, privatliv och rörelsefrihet (art 16 i barnkonventionen). Barn som misstänks för och döms för brott har även särskilda rättigheter enligt artikel 40 i barnkonventionen, där det bland annat

slås fast att barn så långt det är möjligt ska undvikas att sättas i fängelse och att straff ska syfta till att främja barnets återanpassning till samhället.

Många förslag i Tidöavtalet syftar till att upptäcka kriminella innan de begår brott. I grunden är detta bra, men metoderna som föreslås riskerar att djupt kränka barnets rättigheter. Olika tvångsmedel och visitationszoner som kan användas utan brottsmisstanke är en kränkning av människors integritet, privatliv och rörelsefrihet (artikel 16 i barnkonventionen). Vi hör redan nu barn berätta att de utsätts för visiteringar på väg hem från skolan bara för att de vistas i ett visst område, identitetskontroller på grund av sin hudfärg och blir portade från att vistas på vissa platser utifrån sin ålder. Rädda Barnen befarar att förslagen i Tidöavtalet riskerar leda till än mer godtyckliga inskränkningar i barns och ungas liv än vi redan ser idag.

Flera av dessa repressiva åtgärder saknar dessutom tydliga underlag i forskning och evidens kring effekt. Därmed riskerar åtgärderna som kränker barns integritet, privatliv och rörelsefrihet att bli oproportionerliga.

Rädda Barnen vill här också särskilt lyfta viljan att sänka straffbarhetsåldern, som Tidöavtalet uttalar. Straffbarhetsåldern i Sverige är idag 15 år, en ålder som enligt FN:s barnrättskommitté är förenlig med barnkonventionen. Däremot förordar kommittén att det är just runt 14-15 år som straffbarhetsåldern ska vara som lägst, utifrån vad vi vet om barns mognad, utveckling och förståelse för konsekvenser av olika ageranden. Kommittén uppmanar också alla stater som har en högre straffbarhetsålder att inte sänka denna, i enlighet med artikel 41 i barnkonventionen

Slutligen en kommentar kring de förslag där ambitionen låter som att det ska stärka barns rättigheter men som kan ha motsatt effekt. Det finns förslag i Tidöavtalet om att se över möjligheterna att omhänderta barn från föräldrarna och även att göra föräldraansvaret mer tvingande, med fler ekonomiska och andra sanktioner riktade mot föräldrar. Rädda Barnen är orolig för att dessa förslag kommer få motsatt effekt än vad samarbetspartierna åsyftar. Vi vet redan idag att många föräldrar, i synnerhet i utsatta områden, är rädda för att vända sig till socialtjänsten för att få stöd och hjälp med ett barn som kan uppvisa oroande beteenden, eller för den del med sitt eget beteende. Detta av rädsla för att barnet ska omhändertas. Att använda hot om omhändertagande, som vi kan se i Tidöavtalet och i förslag som togs upp i valrörelsen, riskerar att spä på föräldrars rädsla för de sociala myndigheterna och leda till än färre tar kontakt för att få den stöd och hjälp de behöver och har rätt till. Vi är också djupt oroade över att LVU (lag med särskilda bestämmelser om vård av unga), som är en skyddslagstiftning för barn, med Tidöavtalet verkar kunna användas som en strafflagstiftning mot föräldrar. Rädda Barnen vill också påminna om att enligt artikel 9 i barnkonventionen får ett barn endast skiljas från sina föräldrar om det är nödvändigt för barnets bästa.

I Tidöavtalet nämns vid flera tillfällen ökade satsningar på brottsförebyggande arbete, i såväl socionomutbildningen, ökad reglering i socialtjänstlagen samt andra åtgärder. Att fokusera på

prevention kan i grunden vara positivt och stärka barns tillgång till tidigt stöd och hjälp – men fokuset på just brottsprevention riskerar att stigmatisera och diskriminera barn som redan lever i utsatta situationer. Det finns flera tidiga riskfaktorer i barns uppväxt som ökar risken att fara illa – oavsett om det handlar om att begå brott, bli utsatt för våld och övergrepp, utveckla psykisk ohälsa eller andra typer av ogynnsam utveckling. Tidöavtalets fokus på brottsförebyggande arbete riskerar att stämpla flera grupper av barn i utsatta situationer som potentiella brottsutövare, och där åtgärder fokuseras på brottspreventionen snarare än trygga uppväxtvillkor och prevention för att fara illa.

Migration och integration

Inom detta område ser Rädda Barnen många utmaningar utifrån ett barnrättsperspektiv. Även om det finns delar som i sig, eventuellt, skulle kunna vara bra för barn, så förtas den möjligheten av de oerhört inskränkande reglerna för asylsökande som kommer att genomföras, som kommer att kränka barns rättigheter och som även kommer att försvåra, om inte omöjliggöra, de mål som finns för ökad integration och minskad segregation.

Tidöavtalet vill bland annat ta bort möjligheten till permanent uppehållstillstånd, göra det än svårare för personer med uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande att kunna återförenas med sin familj, lägga delar av kostnaderna för asylprocessen på den asylsökande och kräva att nyanlända kvalificerar sig för att få ta del av olika sociala förmåner och bidrag. Alla dessa åtgärder, och tillsammans med övriga som finns i Tidöavtalet, kommer starkt begränsa barns möjligheter att få sina rättigheter tillgodosedda. För att ett barn ska kunna tillgodogöra sig sin utbildning (artikel 28), ha en god hälsa (artikel 24) och utvecklas till sin fulla potential (artikel 6), krävs trygghet, stabilitet och kärleksfull omvårdnad av sina föräldrar eller de som är i föräldrars ställning. FN:s barnrättskommitté har lyft vikten av långsiktiga lösningar för barn på flykt, för att de ska kunna tillgodogöra sig alla de rättigheter som finns i barnkonventionen. Med kortsiktiga, tillfälliga uppehållstillstånd under ett barns hela uppväxt försvåras detta enormt. Om barnet då inte heller har möjlighet att återförenas med en förälder eller syskon, blir det än svårare.

Social trygghet, t.ex. ett bra boende där det finns möjlighet att göra läxor och familjen har råd med det väsentliga som mat och el, är också enormt viktigt för att ett barn ska kunna tillgodogöra sig sina rättigheter. Social trygghet är också en rättighet för barn, för alla barn i ett land, enligt artikel 26 och 27 i barnkonventionen. Redan enligt rådande nivå av regelverk och praxis i bidragssystemen når hundratusentals barn inte upp till rätten till en skälig levnadsnivå. Att föräldrar ska behöva kvalificera sig till en lägstanivå för att klara sina mest grundläggande levnadsomkostnader som mat, boende och kläder kommer innebära att många barn förnekas sin rätt till en materiellt anständig tillvaro. Vilket in sin tur kommer att påverka hälsa, skolprestationer och framtidstro. Barnbidrag inrättades för att vara ett generellt bidrag till alla barn, utan att göra skillnad på föräldrarnas situation, och har varit väldigt viktigt för att undvika stigmatisering och utanförskap. Att villkora detta utifrån status som nyanländ gör att hela poängen med barnbidraget faller.

Att kraftigt begränsa rätten till familjeåterförening för alternativt skyddsbehövande riskerar att bryta inte bara mot barnkonventionen (artikel, 3, 6, 9 och 10) men även mot Europakonventionen om mänskliga rättigheter. Det visade en dom från Migrationsöverdomstolen (MIG 2020:18) när detta var fallet i den tillfälliga utlänningslagen som gällde mellan 2016 och 2019. Att samarbetspartierna ändå föreslår detta, visar på en stor brist på vilja att leva upp till mänskliga rättigheter och Sveriges internationella åtaganden.

Rädda Barnen är också starkt kritiska mot den anmälningsplikt som ska införas för myndighetspersoner som kommer i kontakt med personer som vistas utan giltiga uppehållstillstånd i Sverige. Utifrån Tidöavtalet verkar det inte finnas något självklart undantag för skolor, vilken kan leda till att än färre barn än idag kommer att våga gå till skolan, av rädsla för att bli anmälda och utvisade. Rädda Barnen vill återigen påminna om att *alla* barn, oberoende av juridisk status, har en ovillkorlig rätt till utbildning enligt artikel 28 i barnkonventionen. Även enligt barnrättskommitténs allmänna kommentar nr 23 bör stater se till att det i praktiken är vattentäta skott mellan utbildningsinrättningar och migrationsmyndigheter, och förbjuda att elevers uppgifter lämnas ut samt förbjuda verkställande av migrationsbeslut på eller nära skolors områden, eftersom detta begränsar eller omintetgör rätten till utbildning för barn som är migranter och barn som fötts av föräldrar som är migranter i en irreguljär situation.

Slutligen vill Rädda Barnen uppmärksamma samarbetspartierna på vilken konsekvens det kan bli för barn om rätten till tolk inskränks på det sätt som föreslås i Tidöavtalet. Vi vet att det redan idag förekommer att barn agerar tolkar åt sina föräldrar, något de absolut inte ska behöva göra. Rädda Barnen är oroliga över att om rätten till tolk begränsas ytterligare, kommer det leda till att än fler barn får agera tolk åt sina föräldrar i olika situationer. Detta kan vara skadligt för barn utifrån flera aspekter. Dels kan det innebära att barnet missar skolan för att följa med föräldrar till olika myndigheter. Men det kan också innebära att barnet får information om föräldrarna som barnet kanske inte borde få veta, i alla fall inte i första hand. Detta kan vi tex se inom sjukvården. Dessutom är det en fråga om rättsäkerhet – en person måste förstå vad ett beslut eller åtgärd innebär. Och vi kan aldrig lägga ansvaret att förklara det för vuxna människor på barn.

Internationellt bistånd

När Tidöavtalet presenterades aviserades också en sänkning av det internationella biståndet och att åtagandet om att ge 1% av Sveriges BNI överges. Enligt den information som idag finns tillgänglig ska regeringen även införa ett tak för avräkningar från biståndet, vilket är välkommet även om Rädda Barnen anser att avräkningar helt bör upphöra. Oavsett detta riskerar dock den väntade sänkningen av biståndet att få kraftigt negativa konsekvenser för barn i andra länder.

Enligt artikel 4 i barnkonventionen ska länder samarbeta internationellt för att säkerställa resurser för barns rättigheter när det behövs. Även i artikel 24 och 28, som berör barnets rätt till hälsa och utbildning, lyfts vikten av internationellt samarbete fram. Just nu hotas miljoner barn av en global hungerkatastrof, orsakad av flera överlappande kriser som var och en är katastrofala och som samtidigt förstärker varandra. Klimatkris, krig och pandemi, en skuldskris och en bred tillbakagång för mänskliga rättigheter och demokrati drabbar barn i hela världen.

Efter pandemin ser vi också fler människor i världen som lever i extrem fattigdom och färre barn som går i skolan, jämfört med innan pandemin. Den rådande globala backlashen för jämställdhetsarbetet slår hårt mot flickor och unga hbtqi-personers rättigheter, vilket förvärrar deras utsatthet för andra kriser och risker.

Barn som lever i de fattigaste länderna, med minst resurser för att skydda och lindra, drabbas värst. Internationellt utvecklings-samarbete för barns rättigheter behövs mer än någonsin. Att Sverige som stor och viktig biståndsaktör sänker ambitionen när utvecklingen för de allra fattigaste barnen går bakåt är djupt problematiskt.

Förutom den aviserade sänkningen innehåller Tidöavtalet skrivningar om att biståndspolitiken ska fokuseras för att utgöra ett verktyg för att motverka irreguljär migration, öka återvändandet, och minska grundorsakerna till migration. En sådan fokusering är inte förenlig med den i OECD-DAC internationellt överenskomna definitionen av vad bistånd är: att mottagarens utveckling ska vara huvudsyftet. Biståndets mål och syfte är och ska vara att skapa förutsättningar för människor att ta sig ur fattigdom och förtryck; att rädda liv; lindra nöd; och upprätta mänsklig värdighet. Investeringar med andra huvudsyften får och ska inte belasta biståndsbudgeten - då kommer biståndet inte att bli effektivt.

Våra egna studier av barn i migration visar att barn som tror att de kan förverkliga sina livsmål i de områden där de växer upp, gärna stannar kvar. Tillgång till mat, utbildning och tillgång till sina föräldrar är faktorer som gör att barn väljer att stanna. Brist på detta, samt risken att utsättas för våld och övergrepp, gör att barn väljer att migrera. Effektivt bistånd stärker barns möjlighet att stanna och utvecklas i sina hemländer. Men sådant bistånd byggs genom att bevara och utveckla biståndets integritet och unika roll i linje med de internationella riktlinjerna om biståndseffektivitet.

Regeringen bör alltså inte utnyttja eller villkora biståndet som verktyg för andra politiska syften, som att stärka den svenska migrationspolitiken. Svenskt bistånd går dessutom i väldigt liten utsträckning till stater som inte tar emot sina medborgare. Biståndet är inte heller av sådan art att det skulle öka incitamenten för dessa stater att ändra inställning om det drogs in. Förslagen i Tidöavtalet som berör bistånd riskerar därför att bli kontraproduktiva och påverka barns rättigheter negativt.

Skolan

Rädda Barnen ser positivt på att regeringen vill sträva efter en mer likvärdig skola. Vi utgår ifrån att dessa ambitioner även resurssätts ekonomiskt, så att det faktiskt blir genomförbart. Rädda Barnen utgår ifrån att detta även innebär att skolans kompensatoriska uppdrag ska stärkas, något som vi ser brister idag. Många barn som Rädda Barnen träffar lyfter just vikten av skolan för deras framtid och av att det finns kompetenta lärare som tror på eleverna.

I Tidöavtalet finns vissa förslag som skulle kunna leda åt rätt håll och stärka barns rätt till utbildning, men även vissa förslag där det kan finnas en risk att tillämpningen kan kränka barnets rättigheter. Här handlar det bl.a. om ökade befogenheter för lärare och rektorer, vad jour-/akutskolor innebär i praktiken och slopad dokumentationskrav kring kränkningar. Rädda Barnen är särskilt bekymrade över att det verkar som att elevers inflytande över ordningsreglerna i skolan verkar vara på väg att minska, något som inte går ihop med artikel 12 i barnkonventionen. Däremot välkomnar vi att elevhälsan ska förbättras, i synnerhet tillgängligheten.

Rädda Barnen välkomnar också att det lyfts fram att lärare ska bli bättre på att motverka hedersrelaterat våld och förtryck, något som också tydligt framgår i den nya läroplanen från höstterminen 2022, där detta ingår i det nya ämnet sex, samlevnad och relationer. Här vill Rädda Barnen uppmärksamma alla skolor och huvudmän på att vi sedan många år bedriver ett arbete i skolor för att lära elever och lärare om hedersrelaterat våld och förtryck och vart de kan vända sig för att få stöd och hjälp (programmet Kärleken är fri).

Slutligen vill Rädda Barnen lyfta frågan om modersmålsundervisningen. All forskning visar hur viktig modersmålsundervisning är för barn. Dels behöver barn kunna sina föräldrars språk för att kunna bygga upp en trygg och stabil relation med föräldrarna. Relationen försämras om inte barn och föräldrar kan kommunicera bra på ett gemensamt språk. Dels visar forskning att kunskap i modersmålet underlättar för barnet att lära sig svenska och kunna ta del av alla andra skolämnen också. Att begränsa modersmålsundervisningen, vilket Rädda Barnen antar är meningen med den utredning som ska tillsättas enligt Tidöavtalet, är därmed ett sätt att inskränka barnets möjligheter att tillgodogöra sig sin rätt till utbildning. Rätten till kunskap om sitt eget språk finns dessutom inskrivet i barnkonventionen, i artikel 29 och artikel 30 (som främst rör minoriteters rätt till sitt språk).

Rädda Barnen kommer att fortsätta analysera regeringens förslag och deras genomförande, både vad gäller Tidöavtalet och den bredare politiken. Vi ser fram emot att bidra med våra rekommendationer kring hur barnrättsperspektivet kan säkras i syfte att Sverige ska fortsätta vara ett föregångsland för barns rättigheter – i Sverige och i världen.